Rynek serów i twarogów w Polsce i UE

dr Piotr SZAJNER
IERiGŻ-PIB
ul. Świętokrzyska 20
00-002 Warszawa
E-mail: szajner@ierigz.waw.pl

Produkcja serów w Polsce [1.]

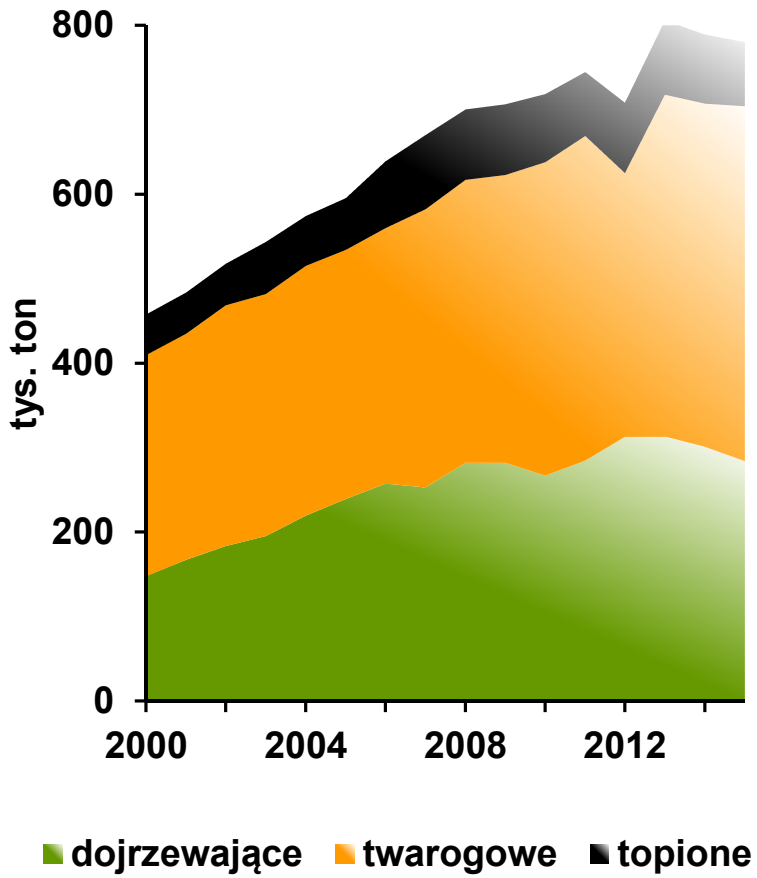

- W latach 200-2014 produkcja serów i twarogów dynamicznie wzrastała do **789 tys. t**,
- Zmieniła się struktura produkcji:
  - 2000 r.:
    - dojrzewające – **32%**
    - twarogowe – **58%**
    - topione – **10%**
  - 2014 r.:
    - dojrzewające – **38%**
    - twarogowe – **41%**
    - topione – **11%**
- Wartość produkcji serów i twarogów wynosi **9,2 mld PLN,** co stanowi **36,5%** wartości produkcji sprzedanej sektora – **25,2 mld PLN**,
  - dojrzewające – **4,4 mld PLN**, (19% sprzedaży),
  - twarogowe – **3,8 mld PLN**, (13% sprzedaży),
  - topione – **1,1 mld PLN**, (5% sprzedaży),

Produkcja serów w Polsce [2.]

Wyszczególnienie	2014	2015	2013=100	2014=100
	tys. ton			
Produkcja mleka	12976	13059	102,1	100,6
Skup mleka	10636	10891	107,1	102,4
Produkcja serów i twarogów	789	780	97,9	98,9
dojrzewające	301	284	96,2	94,4
twarogowe	406	420	100,2	103,4
topione	82	76	93,3	92,7

Popyt na sery w Polsce [1.]

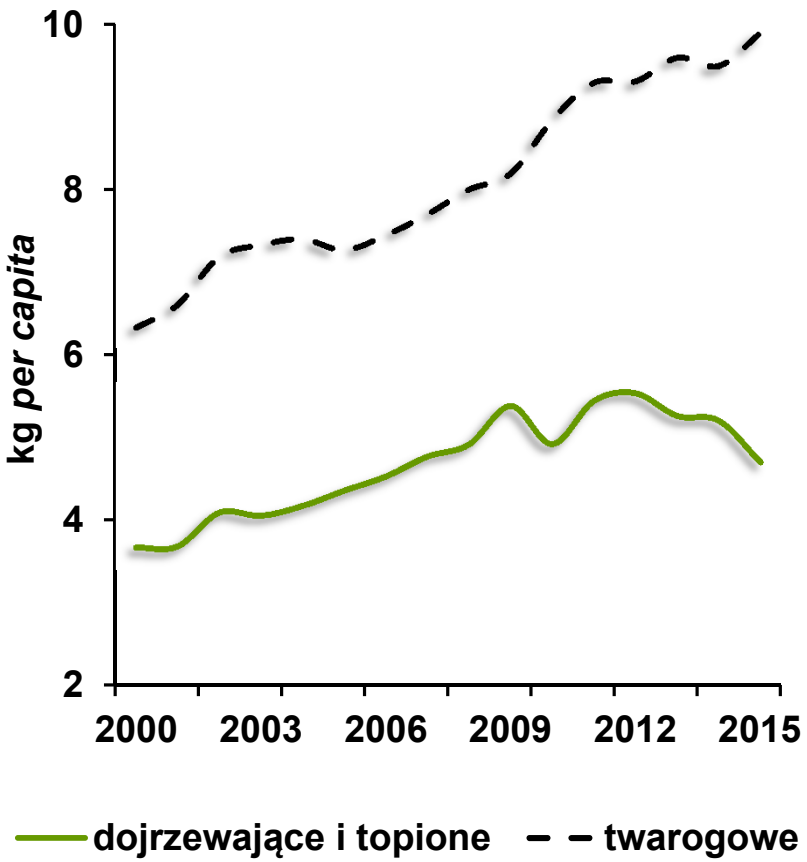

- W latach 2000-2014 popyt wewnętrzny wzrósł o **50%,** tj. w mniejszym stopniu niż produkcja – eksport serów i twarogów wykazywał tendencję wzrostową,
- W strukturze bilansowej konsumpcji przeważają sery twarogowe:
  - sery twarogowe – **9,9 kg *per capita***;
  - sery dojrzewające i topione – **4,7 kg *per capita***;
- Średnioroczna dynamika bilansowej konsumpcji:
  - sery twarogowe – **3,0%**;
  - sery dojrzewające i topione – **2,5%**,
- Konsumpcja jest mniejsza niż w krajach Europy Zachodniej:
  - Niemcy - **25 kg *per capita***;
  - Włochy, Grecja – **30 kg *per capita***,
- Duży potencjał wzrostu popytu wewnętrznego;

Popyt na sery w Polsce [2.]

- Występują duże różnice w poziomie konsumpcji serów i twarogów w poszczególnych typach gospodarstw domowych:
  - ogółem – **10,0 kg *per capita***,
  - pracowników – **9,4 kg *per capita***,
  - rolników – **7,7 kg *per capita***,
  - pracujących na własny rachunek - **10,3 kg *per capita***,
  - emerytów i rencistów – **11,6 kg *per capita***,
- Mała konsumpcja serów w gospodarstwach domowych rolników, ale równocześnie duży udział samozaopatrzenia w konsumpcji w 2014 r. ok. **25%**.
  - W 1995 r. udział samozaopatrzenia w spożyciu wynosił ok. **73%**,
- Wartości współczynników dochodowej elastyczności popytu na sery i twarogi w 2013 r. wyniosła odpowiednio:
  - podpuszczkowe dojrzewające i topione – **0,32**,
  - twarogowe – **0,39**,
  - artykuły mleczarskie ogółem – **0,11**,
- Występują duże różnice w poszczególnych grupach dochodowych gospodarstw domowych. W gospodarstwa o najniższych dochodach sery i twarogi są „**dobrami luksusowymi**”, gdyż wartości współczynników dochodowej elastyczności wynosiły **1,0-1,2**,

Ceny na rynku serów w Polsce [1.]

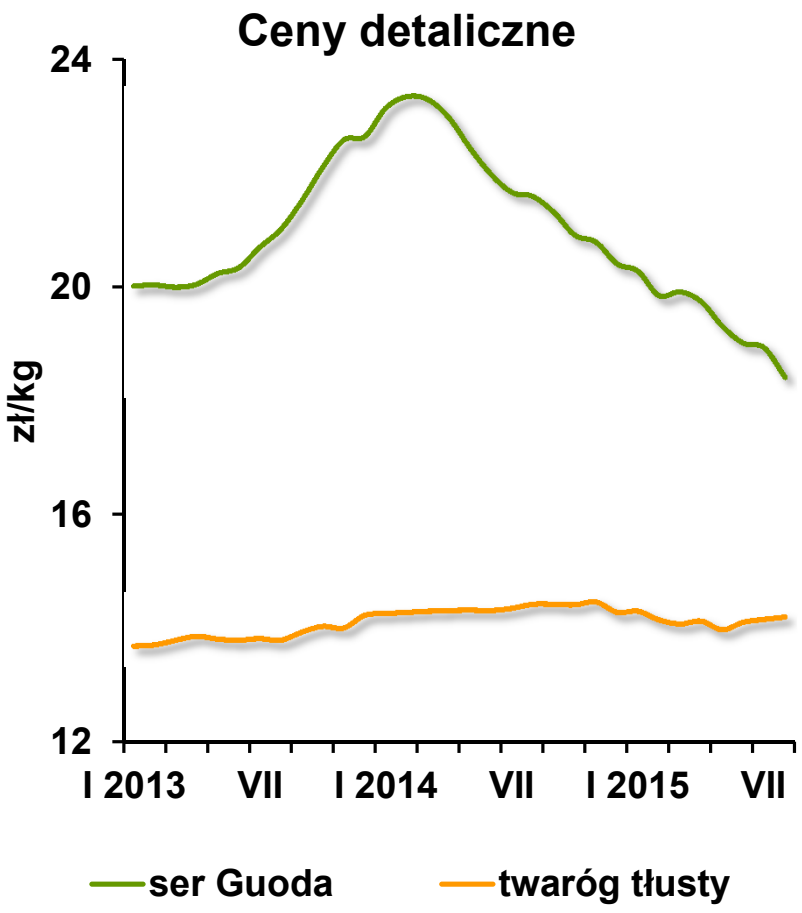

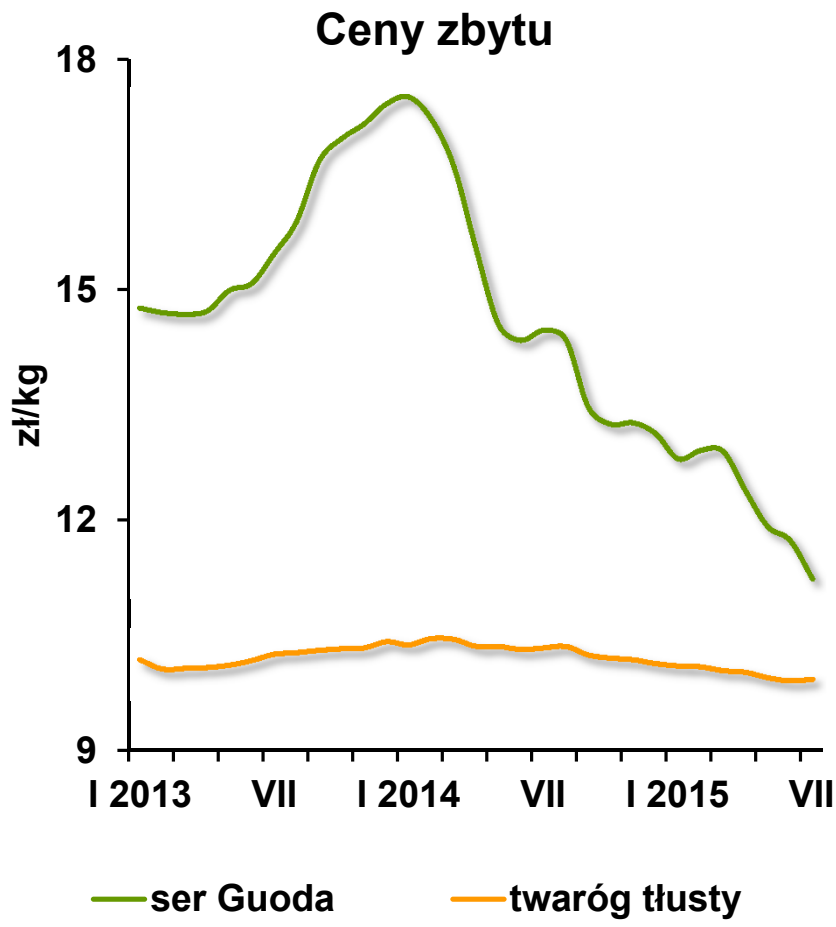

Ceny na rynku serów w Polsce [2.]

Wyszczególnienie	2014	I-IX 2015
	analogiczny okres poprzedniego roku = 100	
Inflacja	99,9	98,9
Ceny detaliczne		
Żywność	97,0	97,3
Mleko i przetwory	103,5	97,1
Sery dojrzewające	104,2	94,0
Twarogi	102,2	98,2
Ceny zbytu		
Mleko i przetwory	100,1	93,7
Ser Gouda	94,3	77,9
Twaróg tłusty	100,9	96,5

Ceny na rynku serów w Polsce [3.]

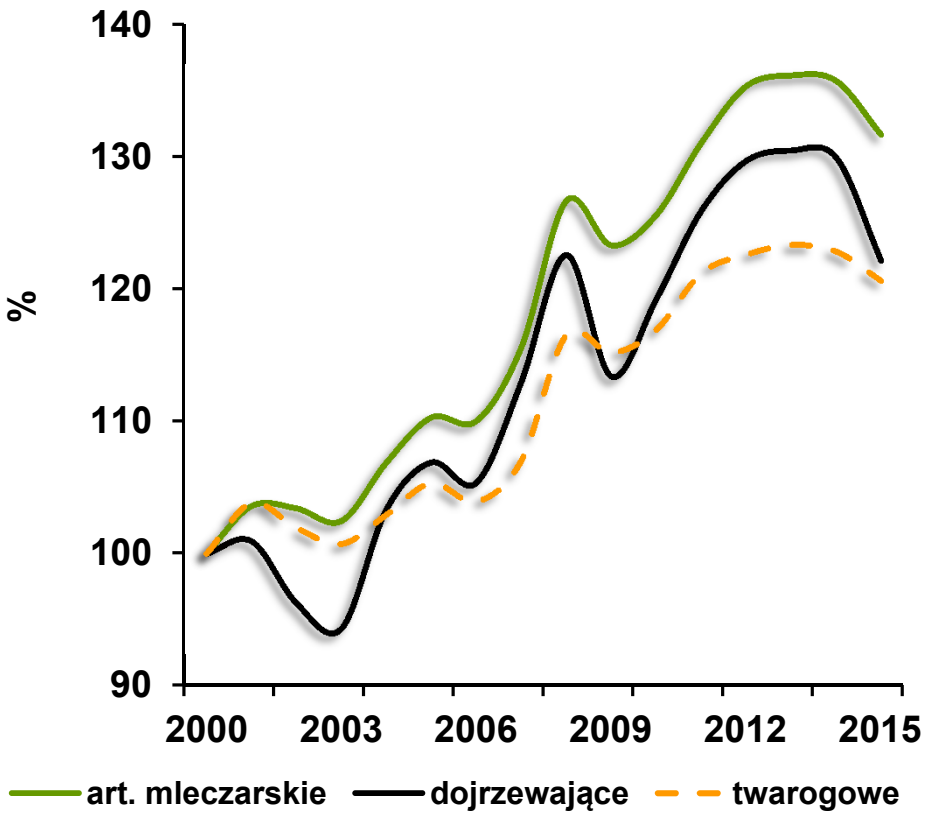

- Skumulowane wskaźniki cen detalicznych w latach 2000-2015:
  - inflacja – 141%,
  - żywność – 148%,
  - art. mleczarskie – 131%,
  - **sery twarogowe – 121%**,
  - **sery dojrzewające i topione – 122%**,
- Sery i twarogi relatywnie taniały w porównaniu z żywnością ogółem i innymi artykułami mleczarskimi – nie spowodowało to jednak znaczącego wzrostu konsumpcji,
- Wzrost spożycia był wynikiem zmian modelu konsumpcji, np. serów jako dodatków do potraw,
- Ceny serów na rynku wewnętrznym w dużym stopniu były uzależnione od koniunktury na rynku światowym, gdyż duża część produkcji była kierowana na eksport,

Handel zagraniczny serami w Polsce [1.]

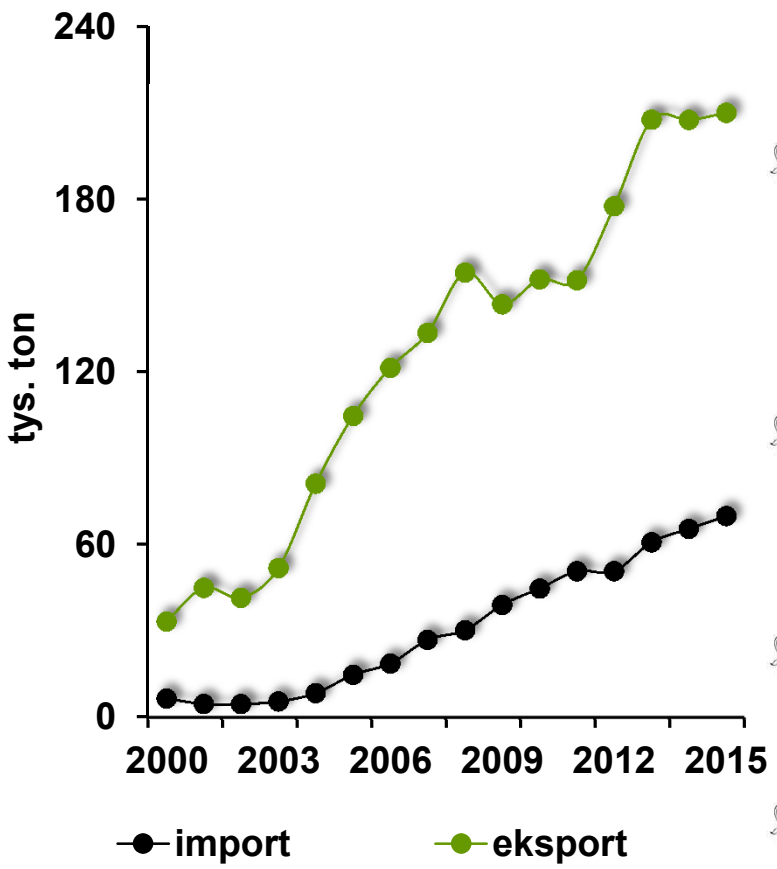

- Dynamiczny wzrost obrotów handlu zagranicznego serami i dodatniego salda :
  - eksport **15-krotnie** do **207 tys. t** (**14,9% rocznie**),
  - import – **7-krtonie** do **65 tys. t**, (**13,9% rocznie**),
- Wartość obrotów handlowych wzrosła w większym stopniu, gdyż rosły ceny transakcyjne i w 2014 r. wyniosła:
  - eksport – **662 mln EUR**,
  - import – **247 mln EUR**,
- Sery są główną pozycją w strukturze towarowej handlu zagranicznego w mleczarstwie:
  - eksport – ok. **35%**,
  - import – ok. **31%**,
- Specjalizacja eksportowa produkcji:
  - 2000 r. – **10%**,
  - 2014 r. – **32%**,
- Penetracja importowa rynku wewnętrznego:
  - 2000 r. – **3%**,
  - 2014 r. – **11%**,

Handel zagraniczny serami w Polsce [2.]

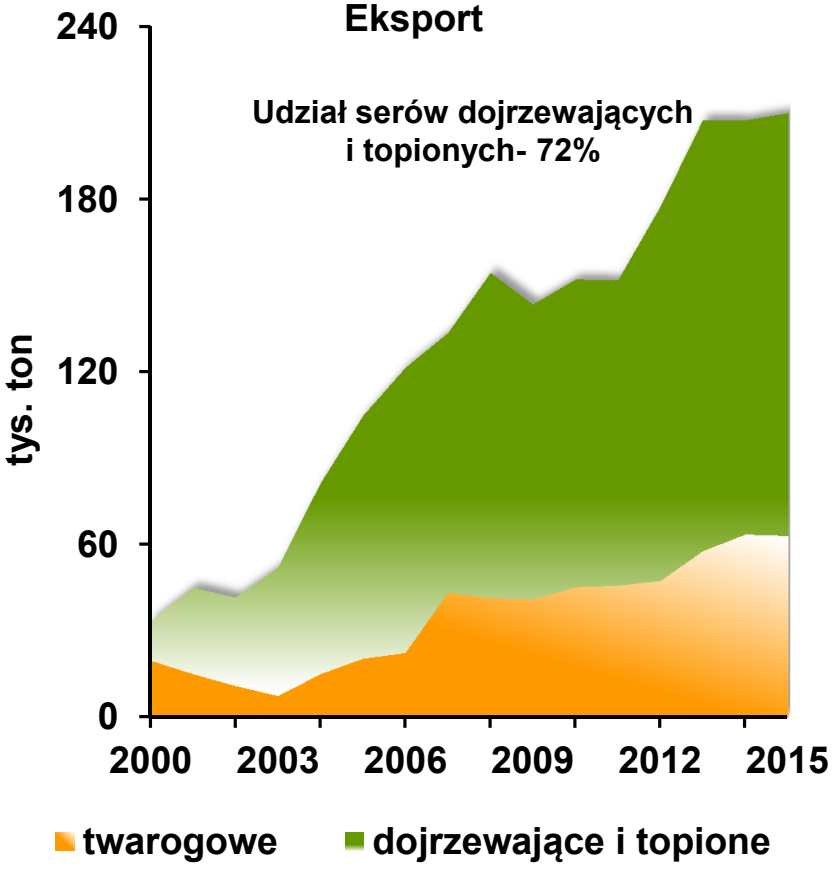

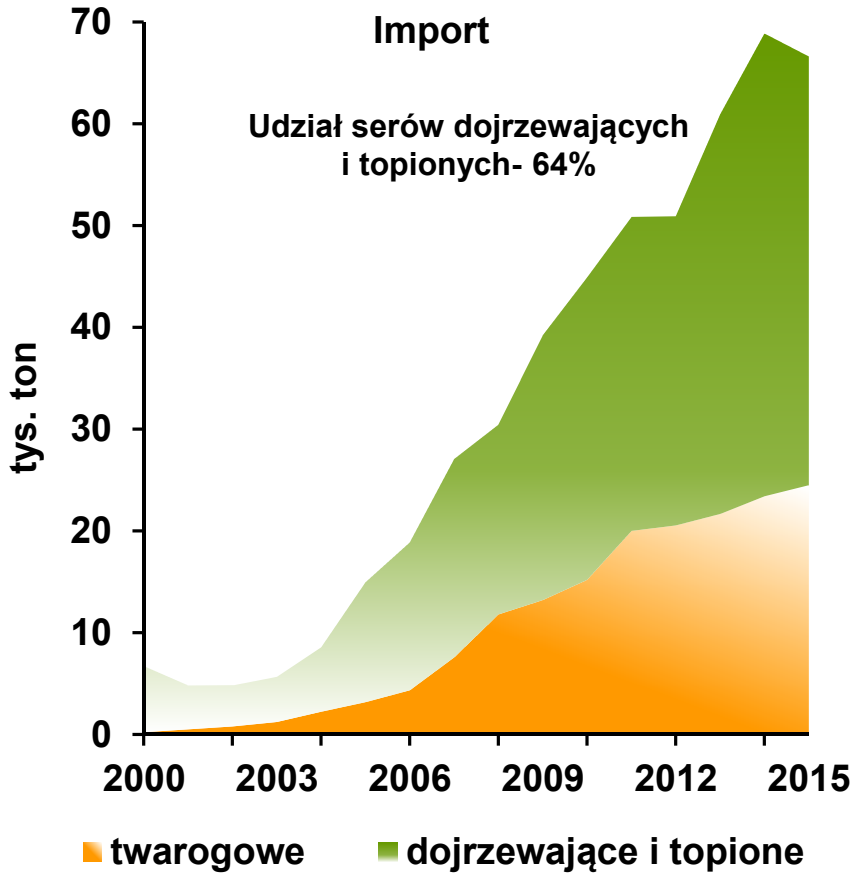

Struktura geograficzna polskiego importu serów

2014		I-VI 2015	
Kraje	tys. ton	Kraje	tys. ton
Niemcy	53,2	Niemcy	17,9
Dania	5,4	Francja	3,2
Francja	5,3	Dania	2,9
Holandia	5,1	Włochy	2,6
Czechy	4,2	Holandia	2,5
Razem	65,6	Razem	34,5

Struktura geograficzna polskiego eksportu serów

2014		I-VI 2015	
Kraje	tys. ton	Kraje	tys. ton
Czechy	26,3	Niemcy	14,8
Niemcy	22,0	Czechy	12,8
Włochy	17,9	Wielka Brytania	5,9
Rosja	17,7	Włochy	8,6
Słowacja	13,0	Słowacja	6,8
Razem	207,5	Razem	105,9

Podsumowanie i wnioski

- Serowarstwo jest ważnym działem przetwórstwa mleka w Polsce, gdyż ma duży udział w rozdysponowaniu surowca, produkcji sprzedanej sektora oraz eksporcie,
- Produkcja serów i twarogów dynamicznie rosła, ale w latach 2014-2015 nastąpiło zahamowanie wzrostowej tendencji – powodem tego dekoniunktura na światowym rynku mleka oraz embargo na eksport do Rosji. ,
- Popyt wewnętrzny na sery wykazywał tendencję wzrostową, ale w ostatnich latach tendencja została zahamowana, a konsumpcja *per capita* jest nada; mniejsza niż w UE-15 – potencjał wzrostu popytu,
- Utrzymują się duże różnice w poziomie konsumpcji między poszczególnymi typami gospodarstw domowych - duży potencjał wzrostu popytu,
- W 2014 r. ceny detaliczne serów rosły szybciej niż inflacja i ceny żywności, a w 2015 r. sery i twarogi realnie taniały. Długookresowo 2000-2015 sery i twarogi realnie taniały. artykułów mleczarskich ogółem,
- Eksport był istotną determinantą rozwoju produkcji i rynku, gdyż wzrósł udział eksportu w produkcji, Rosyjskie spowodowało tylko spowolnienie dynamiki eksportu – dywersyfikacja rynków zbytu.
- Import systematycznie zwiększa swój udział w zaopatrzeniu rynku, ale saldo handlu zagranicznego pozostaje dodatnie,
- **Perspektywy rozwoju serowarstwa są dobre – eksport i możliwości wzrostu popytu w kraju!**

Bilans serów w UE

Wyszczególnienie	Jdn.	2010	2013	2014
Produkcja	tys. t	9242	9512	9674
w tym sery dojrzewające	%	61	60	59
Import	tys. t	78	75	76
Eksport	tys. t	676	788	721
Spożycie	tys. t	8879	9038	9289
Spożycie pita	kg per capita	17,8	17,9	18,3
Samowystarczalność	%	104	105	104

Struktura produkcji serów w UE w 2014 r.

Wyszczególnienie	Sery ogółem	Sery dojrzewające	Sery twarogowe
UE	100,0	100,0	100,0
Niemcy	25,9	19,1	28,2
Francja	20,6	21,9	22,6
Włochy	11,2	11,7	16,1
Holandia	8,7	13,8	-
Polska	8,0	6,0	12,8
Wielka Brytania	4,6	5,6	-
Dania	4,2	3,7	3,8

Handel zagraniczny serami w UE w 2014 r.

Eksport		Import	
Wyszczególnienie	tys. ton	Wyszczególnienie	tys. ton
Ogółem	4367	Ogółem	3783
do krajów trzecich	721	do krajów trzecich	76
Niemcy	1157	Niemcy	708
Francja	672	Włochy	503
Holandia	579	Wielka Brytania	457
Włochy	331	Francja	287
Dania	313	Hiszpania	243
Polska	204	Holandia	228